

népeket, nemzeteket a **nyelvük tartja fenn**, mert ha ezt elvesztik — nem tagjai többé népcsaládjuknak s azok a számára örökre elvesztek.

A magyar és keleti népek őstörténetének kutatásánál — a sumir nyelv ismerete adja a kezünkbe azt az Ariadne fonalat, melynek segítségével — e népek őstörténetének szövevényes útvesztőin — biztosabban tudunk eligazodni.

A sumir nyelv alapján tudtuk megállapítani azt is, hogy mezopotámiai hazáját — történelmi okok folytán (i. e. III. és II. évezred fordulóján) odahagyó sumir nép, illetve annak — városállamonként tagazódó népcsoportjai — a népek kohójában: Középázsiaiban — majd később Eurázsiaiban külön népekké váltak és a történelem színpadán sokszor szembeke-rültek egymással. (Egyébként ez így volt a Tigris-Eufrátes közötti őshazában is!)

A földrajzi nevek, melyek javarésze sumir, megmutatják a sumir és szubar (később szabir — hun) népek vonulása-nak útját s útjuk végállomásait.

Ezek a nevek mutatják meg azt is, hogy a középázsiai térségből kirajzó sumir és szubar (hun) etnikumu népek idő-számításunk előtti és utáni évezredekben ellenőrzésük és ural-muk alatt tartották a Csendes Óceán partjától az Uralig, — majd innét — a Duna-Tisza tájáig terjedő hatalmas — füves — stepés térséget.

A sumir etnikumu népek jelenléte Eurázsiaiban teszi érthetővé azt is, hogy a sumir nyelv és kultúra, mely a népek tengerében soként olvadt szét e földrészen, hogy lehetett oly mély és egyetemes hatású, hogy annak nyomai az úgynevezett „fiatal népek” kultúrájában és nyelvében — még nap-jainkban is fellelhetők.

Az ősi sumir és szubar (hun) népek nagyrésze a feltörő új népek gyűrűjében — idők folyamán — lassanként felmor-zsolódott s nagy részük elenyészett. Előbb a török, majd a szláv népekkel keveredve, előbb nyelvüket, majd ősi múlt-juk emlékét is elvesztették.

Egyedül a — kiváló államalkotó és szervező képességgel megáldott —, magyar nemzet **örizte meg és fejlesztette tovább ősi sumir nyelvét** és fogadta be készséggel a sumir etnikumu népek töredékeit nemzettestébe, — a Kárpátok övezte Duna-Tisza táji hazába, ahol a történelmi idők kezdetétől fogva — **mindig sumir etnikumu népek laktak.**

A "MADÁR" SZÓ ÉS ISMERTEBB MADÁRNEVEINK SUMIR EREDETÉRŐL.

A régészek által feltárt ékiratos táblák nyelvészeti fel-do'gozása csak részben fejeződött be.

Még sokezer agyagtábla-felirat vár a szaktudósok: — sumirológusok — megfejtésére, — noha a tábla már régen napvilágot látott. Ezzel magyarázható, hogy igen sok **ősi szavunk van**, amely bár — elemeit vizsgálva — feltétlenül **sumir eredetű**, de az eddig megjelent sumir szótárakban még nem szerepel.

Ilyen többek között a "madár" szavunk!

A "madár" szóra a sumir nyelv — jelenlegi ismereteink szerint — a következő kifejezéseket használta:

hu (L. 78.)

musen (L. 78.)

muten (mutin — DSL 61/176. ff.)

Ezek a szavak, mint determinatívumok is (szómeghatá-rozók) ismeretesek. Legősibb köztük az egytagu "hu" szó. Ez azonban mint **önálló szó** — a hatezeréves nyelvfejlődés során — megszűnt, de amint látni fogjuk — pontosan kimutatható, a két vagy több tagu **madárneveinknél**, mint annak **egyik eleme**. Egy-két ilyen szavat korábbi tanulmányaimban már bemutattam! Megtaláljuk e szót még a régi **személyneveinkben** is! Pl. **Huba**, — a honfoglaló hét vezér egyike. Sumirul: Hu - ba = **Fényes madár**.

A "ba" szó (L. 74) "bar"-ból származik, az "r" lekopá-sával s jelentése: fényes, pompás.

Most pedig elemezzük a másik — különösen szómeg-határozóképpen használt — "musen" szót.

Ez ékiratosan: **Muh - su - en**.

Analízis:

Mah vagy muh = magasság (átvitt értelmében "ég" is.)

su v. si, se = lokativusz -on, -en, -ön, -ban, -ben.

en v. ara = járás, menés.

Fordítása tehát: **magasban (égen) járó**. A "mu-su-en"

előreható illeszkedéssel: mu-se-en musen: hátraható illeszkedéssel: mu-su-un musun. Ez utóbbi formát a mai "Moson" megye és helységneve őrzi.

A harmadik — vagyis a "muten" szónál csupán a lokativusz su (se) jele cserélődött fel a da, ta jellel.

Ezeknek előrebecsátása azért volt szükséges, mert a szóegyeztetéseknél, nem lehet egy szót összefüggéseiből kiragadva vizsgálni. Fenti összefüggésben tehát vizsgáljuk meg — a madár szavunk eredetét. Ez sumirul:

mah - da - ara

mah vagy ma = magasság (Ég)

da = lokativusz -ban, -ben, -on, -en, -ön.

ara = járás.

Alakulása: mah-da-ara, ma-da-ar madár.

Jelentése azonos — az előbb tárgyalt — musen (muten) jelentésével — azaz: "magasban járó".

Hangsúlyozom, hogy a madár szavunk sumir nyelvi elemei oly ősrégiak, hogy nem lehet — későbbi — "belső keletkezésű" szónak tekinteni, és ugylátszik idő kell hozzá, míg a sumir nyelv "kincsesházából" ez az ősi szavunk is előkerül.

A madár szónak egyik változata Gonmbócz Z. nyelvész szerint: "modor" (Gombócz: Ö.M. II/1. 82.). Ez lehet palócz tájnyelvi szó: "modór", de van ilyen helységnevünk is: "Modor".

A madár főnév egyik igéje a száll. Ez különösen a költészet nyelvén használatos.

"Száll a madár"... "Madár szálla"...

Itt megragadom az alkalmat, hogy a szóban lévő ige eredetét megvilágítsam.

Bábelben volt egy sumir alapítású híres templom, az E-sagilla = a felemelkedés (megtisztulás) háza, (temploma). A szakirodalom a templom nevét akként magyarázza, hogy a bűnös ember lehajtott fővel lépett be a templom kapuján, és miután az Istenség kegyes volt hozzá és megbocsátotta bűneit, —: felemelt fővel, "megtisztulva" távozott onnét.

Elemzés: E = ház, épület, templom,

Sag (v. zag) = eredeti jelentése fej, fő, de később irányt is jelent: "fel".

Il — il-la = emelet, emelkedés.

Bár többen ezt úgy fordítják, hogy a "fej felemelésének" háza, de véleményem szerint — a "felemelkedés" — megtisztulás háza — fordítás itt helyénvalóbb és találóbb. A

madarral kapcsolatosan ugyancsak a "felemelkedés" fordítást kell alkalmazni, mert hisz a madár a földről vagy ágról felemelkedik vagy száll.

A szóban levő ige alakulása:

Sag - illa Sa - illa Sa - alla Szálla Száll.

Megjegyzem a szóvégi "g" lekopása a sumir nyelvben igen gyakori, és az "i" hangzó illeszkedéssel lesz "a" -vá.

A fentiekhez képest a tárgyalat

"madár szálla"

kifejezés sumir prototipusa:

mah-da-ara sag-illa.

Meg kell még emlitenem a szállás, szálláshely ősi szavainkat, amelyek némi jelentéstani (szemantikai) változással — szintén a "sag-illa" kifejezésből származnak. Itt azonban nem lelki hanem testi felemelkedésről van szó!

A szállás tehát az a hely, ahol a fáradt harcos testileg felfrissül, felüdül — fáradságainak kipihenése után.

* * *

Ezek után áttérek a konkrét madárnevek egyeztetésére illetve elemzésére.

Ez alkalommal tucatnyi ma is használt madárnevet fogok bemutatni, melyek elemeire bontva — további ékes bizonyítékait szolgáltatják a sumir-magyar nyelvi azonoságnak.

Ezeket a madárneveket, — melyek kivétel nélkül összetett szavak, — ma már nem értjük, csak annyit tudunk, hogy milyen madarat jelölnek. Ezek ősalakját és eredeti jelentését csakis az ősi sumir nyelv alapján tudjuk megismerni.

Nem von le e szavak bizonyító erejéből semmit sem az a körülmény, hogy itt javarészt belső keletkezésű szavakról van szó, sőt ez — a sumir nyelvfejlődés szemléltetésével — a nyelvazonosságot még jobban aláhúzza.

Ami pedig a legfontosabb — mindez ragyogó cáfolatát nyújtja a még mindig fel-fel bukkanó — téves hiedelmeknek, hogy a sumir nyelv, mint beszélt nyelv — az i. e. XVIII. században — már kihalt.

A magyar nyelv az ó-kori sumir nyelvnek egyenes és töretlen folytatása.

Elöl említettem, hogy az ó-kori sumir nyelv a "madár" fogalom kifejezésére, az egytagu (tehát legősibb) — "hu" szavat is használta. Ez — a mai nyelvünkben, min önálló szó már nem szerepel. De mint lényeges alkotó elem annál inkább

jelen van — az összetett szavakból álló konkrét madárnevek túlnyomó részében. Már jóelőre fel kell hívnom a figyelmet arra, hogy a sumir-magyar hangtörténet útmutatása szerint, a "h" fejlődése h, majd j, esetleg (a teljes lekopás). Tapasztalatom szerint az "l" után következő "h" — "lj"-vé, majd "ly"-vé válik. Az eredetileg "u" magánhangzó nemcsak mint "u", hanem a szövegkörnyezethez képest mint "ü" vagy mint "ó" hangzóként jelenik meg a tárgyalt szavakban.

Egyéb hangtani változásokra — a sumir nyelvi sajátosságok és hangtörténet figyelembe vételével — **esetenként** — fogok rámutatni!

Am vegyük sorra és vizsgáljuk meg az **ismertebb** madárneveket:

1.

Veréb, sumirul: Ber - ib.

Ber (bar-par alakpárja) jelentése Varga Zs. szerint: puszta, mezőség, (paré a székelőkénél.)

ib = menést, járást jelentő ige.

A székelőkből kiszakadt csángók nyelvjárása szerint — ma is "**berib**". Jelentése: **Pusztát** (mezőt) **járó**.

Itt azonban lehetséges egy másik megoldás is, minthogy a sumir nyelvben az "**ib**" (ib-bi) **fiut** is jelent. Ehhez képest a **verebek**: a "**puszta fiai**". Ilyen megoldásra a sumir nyelvben — van több precedens!

2.

Fecske sumirul: Pes - he - ge

Jelentése: fészek-járó (fészkelő) t. i. madár.

A sumir protótípus 3 elemből tevődik össze:

- 1.) pes = szaporodás
- 2.) he (ge-ből) = hely
- 3.) ge (ke) = járást, jövést jelentő ige.

A két első tag jelentése: **szaporodás** (azaz költés) **helye** = vagyis **fészek**. A halotti beszédben (1200) ezt a szót "feze" alakban találjuk (halalnec és puculnec "feze"): Ez, a pes-he szavakból alakult p-f és s-z hangváltozással, valamint a "g"-ből származó "k" hangzó **lekopásával**.

A "feze" (fészek) előzményét egy Árpád-kori Garammenti község: **Peszek** (Kis és Nagy) nevében láthatjuk.

A harmadik tag: "ge" — nemcsak járást, jövést, de **vi sszatérést** is jelent, amint a sumir "alvilág" szóból is láthatjuk: "kur-nu-ge-a" = "**vi ssza nem térés országa**", ahol a "ge" **vi sszatérést** jelent. A címszó tehát úgy is fordítható, hogy **fészkebe vi sszatérő** (madár).

A szó alakulása egyébként a következő:

pes-he-ge pes-e-ge fese-ge fecseke **fecske**.

A "g" mássalhangzó — legrégibb változási formája a sumir hangtörténet szerint a "k". Az s-z hangfejlődés ugyan csak gyakori.

3.

Rigó sumirul Ri - gu

Analízis: **Ri** - iri -ből (ara alakpárja) = járás, menet, de áradás is.

A ri-gu sumir kifejezés tehát azt jelenzi, hogy a **hang menete** — **ária**, a hangok egymásra következése, — sorozata — vagyis melodia, dallam, **ének**.

Ehhez képest a címszó helyesen úgy fordítható, hogy **énekes vagy éneklő** (t. i. a madár).

Ugyanezen gyökökből származik az ősi "**regő**", "**rege**" szavunk, mely húros hangszer kíséretében elmondott **éneket** jelent.

Ilyen "énekmondók" — regősök — voltak az Árpád-kori királyok udvarában, akik a nemzeti multat dicsőítették és a fontosabb hadi eseményeket énekelték meg. Ezek — korabeli szokás szerint **külön** falvakba lettek letelepítve. Régi okleveleink szerint — ilyen volt "**Regös-telek**". Ennek sumir aequivalense: Ri-gu-us til-u-ke.

Us = adjektívum képző

til v. til-u = körülhatárolás, körülzárás

ke v. ki (gi-ge-ből) = hely, föld

Til-u-ke Tel-uk Telek = **körülhatárolt hely** (v. föld) = **Telek**.

4.

Varju sumirul: Bar-hu

Bar = mezőség, puszta

hu = madár

Fordítás: **mező** (v. puszta) **madara**

Ez nyilvánvalóan a **vetési varju**.

A b v hangváltozáshoz nem kell különösebb magyarázatot fűzni. (V. ö. ber-ib verib).

A "h" — "h" útján "j"-vé változik.

Megjegyzés: az írás a "h" és "j" mássalhangzókat nem jelölte, — bár a sumiológusok szerint — a **beszélt nyelvben** e hangzók **jelen** voltak! Ennek ellenére — én ezt a változást — **magyar fejleménynek** tekintem.

Az utolsó, vagyis az "u" magánhangzó az irodalmi nyelvben megmaradt "u"-nak, de az ősi palócz nyelvjárásban — már "ó", tehát "**varjó**".

5.

Bagoly sumirul: **Ba - gul - hu**

Ba - gul = setéség

ba (bar - bir) = világosság; fény

gul = megsemmisülés, elpusztulás,

a világosság megsemmisülése = setéség

hu = madár

Jelentése: **a setéség madara.**

alakulása: Ba - gul - hu Ba - gul - ju Bagolyu = **Bagoly.**

Itt az u - o fejlődést láttuk; az "lh" pedig "lj" útján "ly" lesz.

6.

Keselyű sumirul: **Kis - il - hu** vagy

Kes - el - e - hu

Analízis:

Kis v. kes = sertés

(gis, ges-ből)

il-el (il-e — el-e) = felemelés, (felemelő)

hu = madár

Jelentése: "**Sertést felemelő madár**"

Ez megfigyelésen alapuló **szóalkotás**. A keselyű, ez a legnagyobb ragadozó madár, — a nyájából a bárányt, gidát, kisebb sertést hatalmas karmaival kiragadja, — levegőbe emeli és a magas sziklák tetején szétmancangolja zsákmányát, és elfogyasztja.

Alakulása: Kis-il-hu kes-el-hu kes-el-ju = **keselyű.**

Meg kell itt említenem, hogy a szóban forgó gis - ges (=sertés) szónak a sumirban van egy alakpárja: **dis**. A Magyar "disznó" szavunk ebből származott. Dis-nagu = nagy sertés

vagyis disznó. A tájnyelvi "gyesznó" szó pedig a "ges-na-(g)u"-ra vezethető vissza.

Na = kiemelkedik; na-gu na-u = kiemelkedő = **nagy.**

7.

Ölyv — **Ölyü** sumirul: **Ul - hu** v. **Ulu - hu**

ul - ulu = öl, megöl (A, Deimel)

hu = madár

Jelentése: **ölő madár**

A régebbi forma; ölyü; a mai ölyv, későbbi kialakulás.

Az "l" + "h" itt is "ly" lett!

8.

Gólya sumirul: **Gul - hu - a**

Elemzés:

Gul v. Gal = nagy

hu = madár

a = víz

Jelentése: **A víz nagy madara.**

Ezzel kapcsolatban fel kell idéznem gyermekkoromból egy érdekes esetet. Idős palócz néni anekdóta szerű, — régi rigmusokat mondott el nekem. Ebben előfordult ez a kitétel is: "Elküldé az Ur nagy madarát". Miután igen sok nagy madár van, kíváncsian megkérdeztem, mit jelent az, hogy "nagy madarát". Hát a "golyát" felelte szinte megbotránkozva azon, hogy én ezt nem tudom.

Tehát a magyar népben tudat alatt is él, — a "gólya" és a "nagy madár" azonossága.

Alakulása szerintem a következő:

Gul-hu-a Gol-jo-a Golyoa Golya-a = **Gólya.**

9.

Sólyom sumirul: **Su - il - hu - um** vagy
Su - ul - hu - um

Analízis:

Su v. si = kéz

il v. ul = emelkedés, felemelkedés,

hu = madár

um = "mü" = övé

Jelentése: **Kézzől felemelkedő madár/a/**

Ez nyilvánvalóan a vadászsolymot, — a vadászatra be-
tanított solymot jelöli.

Alakulása: Su-ul-hu-um Sulhum Suljum Soljom =
Sólyom.

Szerintem ez, — S Z változással azonos: **“Zólyom”**
megye és város nevével, mely azonban már nem madárt,
hanem **személynevet** jelölt a Hu-ba és Mu-su-un (Moson)
analogiájára.

10.

Holló sumirul: Hul - hu v. Hul - lu - hu

Analízis:

Hul (gal-ból) = elpusztít, elpusztul

hu = madár

Hul-hu hul-lu holló (hasonulással)

Jelentése: **pusztító madár**

Ezt a megoldást mutattam be korábbi tanulmányaimban.

Minthogy a már bemutatott — **keselyű, gólya, ölyv** (ölyű)

bagoly madárnevekben, az egymásután következő: **l-** és **h**
mássalhangzó törvényszerűen “ly”-vé vált, e megoldás helyes-
ségét illetően kételyeim merültek fel, annál is inkább, mert
a **“holyó”** formát — tudomásom szerint — tájnyelvünk sem
ismeri.

Figyelemmel arra, hogy a **“holló”** tulajdonképpen —
dög és **hullaevő állat** — hisz a harctereken az állati, és emberi
hullákat fogyasztja, — helyénvalóbbnak látom a címszó
sumir prototípusát a:

Hul-lu-hu alakra vezetni vissza.

hul v. hal = elpusztul, elpusztít

la v. lu (lal-ból) = teljes, teljesnek lenni.

A hul-lul v. hal-lal = azonos a **“halál”** szavunkkal,
a hul-lu v. hul-la = pedig mai nyelvünkön **“hlottestet”**
jelent és ez = **hulla**.

Fordítása: **hulla madár** (vagyis hullaevő).

Alakulása: hul-lu-hu, a **h** lekopásával: hul-lu-u, majd
u o változással = **holló**.

11.

Kerecsen sumirul: Ker - he - si - en

Ez a **“solyom”** régebbi neve!

Elemzés: ker (kur, kir változata) = körbeforgás

he (ge - gi -ből) = hely

si (se) = lokativusz, -ban, -ben

en = járás, menés

Fordítása: **helyben körforgással járó**

Mint ismeretes ez a ragadozómadár zsákmányát a levegő-
ben körözve (keringve) keresi, és alkalmas pillanatban vil-
lámgyorsan csap le rá.

A szóalkotás tehát találó!

Ebből származik egyébként a **“keres”** igealak is. Ha
valamit elvesztünk, **körbe forogva** keressük!

A név alakulása:

Ker - e - si - en Ker - es - en **Kerecsen**.

12.

Daru sumirul: Da - aru

Elemzés:

Da = messze, távol

ara (ara - u -ból) = járó, menő

Fordítás: **messzejáró** (t. i. madár)

A daru vándormadár; így a sumir szóalkotás s egyben
egyeztetésünk: találó!

Ugyanilyen vándormadarak a vadlúdak illetve vadlibák.

13.

Lud sumirul: Il - lu - du

Il - il - lu = ég, magasság-, az első szótag lekopásával: **lu**

du = menés, járás (A. Deimel szerint)

Fordítása: **Eget járó** (magasban járó)

14.

Liba sumirul: Il - li - ib - a

Il - il - li = ég, magasság

ib = menést, járást jelentő ige (Varga Zs. szerint)

a = ő, ana -ból (e - ne) változata.

Itt is az első szótag lekopott, marad tehát **“li” + ib - a =**
 eget járó (liba).

A befogott vadludakat **házasították**, de nevük meg-
maradt. A kialakult szóhasználat szerint a **lúd** az öregebb, a
liba pedig a fiatalabb aprójószágot jelenti.

15.

Tyuk sumirul: **Tu - ki** vagy **Tu - hu - ku**.

Elemzés:

Tu = galamb
hu = madár
ki v. ku = föld, hely
Tu - ki = földi galamb
Tu - hu - ku = földi galambmadár

Ez utóbbi a "tyuk" szavunk prototípusa!

Alakulása: Tu-hu-ku Tujuku Tjuku Hyuku **Tyuk**.

Mint érdekességet megemlítem, hogy a "tyuk" neve kínai nyelven: **tuki** (Zsuffa Sándor). Ez azonos a címszóban említett: tu - ki névvel (ugy alakilag, mint tartalmilag).

A galamb- sumir "tu" formáját **ma** is használják: Tu - bi hívó és bece névben, ahol is a "bi" = övé. (Személy és birtokos névmás 3. személyi alakja).

Végül fel kell hívnom a figyelmet arra is, hogy az Erdélyt meghódító, honfoglaló vezérünk: **Tuhutum** neve ősi sumir név: **Tu - hu - tu - um**.

Tu - hu = galambmadár

tu - um vagy tu - mu (du-mu-ból) = gyermek.

Jelentése: **Galamb madár gyermeke**, (V. ö. az Ur — Nanse dinasztiahoz tartozó i. e. 3. évezred "En-anna-tu-um" = Ég urának gyermeke ősi papkirály nevével!)

Itt tudni kell, hogy az ősi sumir istenek Panteonjában igen előkelő helyet foglalt el: **In - an - na**, a későbbi **Istár** istennő. Ő volt a termékenység-, a szülés, nőiség istene. Ősi szimbóluma: a **galamb**.

A szóban-lelvő vezérnévben szereplő Tu - hu = galambmadár — szerintem Inána istennőt személyesíti meg. Az egész név így átvitt értelemben azt jelenti, hogy: **Inána** gyermeke.

16.

A szakirodalom különösen kihangsúlyozza, hogy Inanna Istár istennő volt a sumir nép: "**Magna materje**" vagyis a "Nagy anya". Ennek eredeti- tehát legősibb megfelelője (aequivalense):

Gal - ama = Gal - am. (Jelentése szintén: nagy anya). Ha most ehhez hozzákapcsoljuk a suffixumként használt **ba** v. **be** személy és birtokos névmás egyes szám 3. személyét, akkor

megkapjuk az általunk ma is használt **galamb** madárnevet.

Az előző és a jelen pontban előadottak alapján tehát **jegos** az a **feltevésünk**, hogy a "galamb" nem latin jövevényszó, hanem **eredeti** szavunk és a latin nyelvbe — esetleg etruszk közvetítéssel került bele.

Bár szorosan véve — nem tartozik a tárgyhoz, de mégis szükségesnek látom, hogy itt foglalkozzam a "gal - ama"-ból fejlődött: "kal - am - ma" vagy "kal - am" ősi sumir szóval. Ezen a néven nevezte a sumir nép **szülőföldjét**, a Sumir földet, mint **belföldet**, szemben a **külfölddel**, amelyet a "kur" szóval fejezett ki.

Minthogy a gal-kal szó nemcsak **nagyot**, hanem **születést** is jelent (Hrozny), a **kal-am** kifejezés **szószerinti** jelentése: **szülőanya** (vagyis szülőföld), bár a sumirológusok rendszerint **országnak** fordítják. E szó **régiségét** mutatja, hogy előfordul több sumir király nevében, akik i. e. a 3. évezred első felében uralkodtak. Nevezetesen: **Utal-kal-am-am** (= ország pásztora); Mes - kalam - dug = (az ország jó vitézhőse) és A - kalam - sar stb.

Ugyancsak megtaláljuk ezt a szót az ősi sumir **köszavakban** is pl. **kalam - ar** vagy **kalam - en**. Így nevezték a sumirok a **vándorárúsokat** (kereskedőket, iparosokat). Szószerinti jelentésük: "**országot járó**" (ar - ara v. en = járás!)

Az előbbi — elizióval (hangkieséssel) **azonos** a mai: **kálmár** szavunkkal, mely egyébként, mint vándorszó — némi változattal bekerült az indoeurópai nyelvekbe is!

Az **utóbbi** pedig — nézetem szerint — ősalakja — a **Kálmán** és **Kelemen** **családi** és **utóneveknek**, — persze hátra- és előreható illeszkedéssel!

A "kalam" szót megtaláljuk **nyelvi emlékeinkben** is. Közelebről: az 1046/47 évekből származó — latin betűkkel, ó-magyar nyelven írt, I. András-kori imában — a következő szöveggörnyezetben:

"colamuuc "papa" uruc"

Sumirul: **kal - am - bu - ku papa ur - u - ka**

Fordítás: országunk "papa" urának

Elemzés:

kal - am v. kul - am = (saját) ország

bu v. ba (suffixum-névmás) = övé

ku v. ke (ge -ből) = sok, itt: **többször**

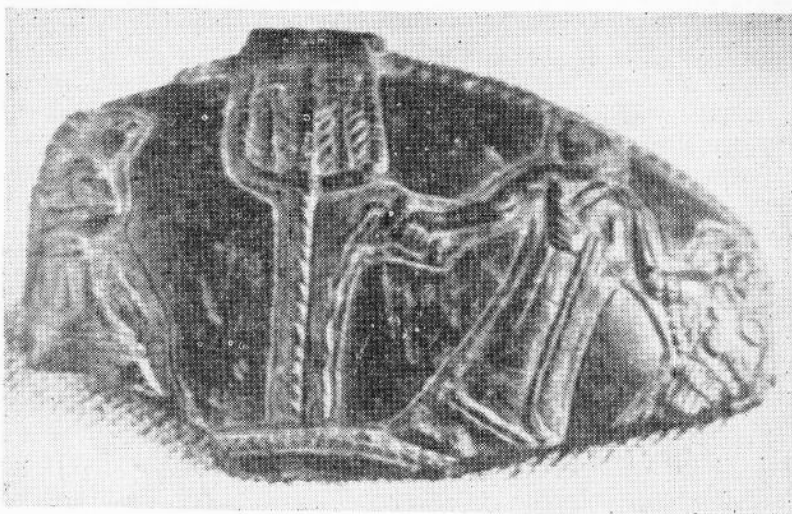
ur - u = őrizője, pásztora (későbbi "ur")

ka (ga) = genitívusz eset.

A fentiek alapján megállapíthatjuk tehát, hogy a magyar nép a XI. században még ugyanazzal a szóval — jelölte és nevezte saját országát, mint ahogy 4-5 ezer évvel előbb, az ősi sumir nép — vagyis a “kalam” szóval.

Éppen ezért ez a szavunk, éppugy mint — e nyelvemlékbeli “lugal” szó **perdöntő** bizonyítékát szolgáltatják a **sumir - magyar azonosság tételének**.

Ezek az ősrégi szavak ugyanis a világ semmiféle nyelvnek szókincsében meg nem találhatók — csak egyedül — az ó-kori sumir nyelvben, s ennek fejlesztett alakjában: a magyar nyelvben.

Fekete kőből készített szertartás-pohár töredék az életfával. (Louvre)

AZ “OROSZLÁNFEJŰ” SAS — A SUMIR HITVILÁGBAN

Az ó-kori sumir nép egyik legősibb istenábrázolása: a kiterjesztett szárnyú oroszlánfejű sas. Ez közelebből a “levegő ég urának”: En - lil istennek, a sumirok **nemzeti** istenének volt a szimboluma. Mint ilyen összefogta az egész sumir népet — tehát az összes városállamokat védelmezte s ellenségeit lesújtotta vagy üdözőbe vette. Nem volt tehát ez külön istenség, hanem “En - lil” isten **összetartó** erejének és félelmetes **hatalmának** — mitológiai szimboluma. Ezt a **hatalmat** tette szemléltetővé a földi állatok királyának: az **oroszlánnak** és levegő ég királyának: a **sasnak**, egyesített képe.

Már az i. e. III. évezred elejéről, — az Ur - i I. dinasztia idejéből — ismeretes a régészek által feltárt — **rézdombormű**, amely kiterjesztett szárnyú sast ábrázol. Később is — különösen En-lil isten kultuszhelyein — találtak ilyen istenábrázolásokat, — így az: “**E - ni - in - u**”-ban. “**E - ni - in - u**” = “**Ötven háza**” /temploma/. Itt meg kell említeni, hogy a sumirok a hatvanas /sexagesimalis/ számrendszerrel értékelték isteneiket: “**A n**”/60/, “**En - lil**”/50/, “**En - k i**”/40/, **En - lil** istennek a szent száma: **ötven** volt.

Az ékiratos szövegek is gyakran említik az “**Ötven**” /En-lil/ **templomában** levő oroszlánfejű sast —, melynek “**fényétől a bűnösök reszketnek.**” Az erdélyi leletekhez csatlakozóan — **Temesvárott** is előkerült, újabb időben — egy töredékes agyagedény, amelyet ugyancsak: “**oroszlánfejű sas**” diszített, — mely megegyezett a mezopotámiai — közelebből **sumir** — leletekkel.

Ennek két oka lehet:

- 1./ vagy a sumir kultúra kisugárzása,
- 2./ vagy egy elszakadt, /de ugyancsak sumir/ testvérnép — **küön** produktuma.

Ennek eldöntése még a jövő feladata.

Az emberi civilizáció megteremtője: az ősi sumir nép — kifejezésekben igen gazdag lévén — több néven nevezte a szóbanlévő sast. De mindegyikben ott szerepelt, **első** de-

terminativumként a din-gir = teremő vagyis isten név, valamint **hátsó** szömeghatározóként /determinativum/ a "hu" = madár szó, tudvalevőleg **nem olvasandó!**

Ezek az elnevezések a következők:

1./ Dingir: **Im - dug - ud - hu**
/Isten/ **Vihar - felhő** /—madár/

2./ Dingir: **Im - gig - hu**
/Isten/ **Sötét felhő** /—madár/

Az előbbi nevet megtaláljuk Anonymus Krónikájában /1200/: Tukuta folyó / Dug - ud + a / és Tokod / Tukud — Dug - ud -ból/ község nevében. Az utóbbit pedig — Gyűgy és Győ községeknek, nyelvemlékeinkben is előforduló, nevében.

3./ A sémi — akkádok — a szóban lévő sast "**An - zu**" néven ismerték. Valójában ez is **sumir eredetű** név, mert "a n = ég", "z u" = ismer, tud. Je'entése: **Az ég ismerője.**

A semitológusok újabban ezt — az akkádok által használt — nevet hozzák előtérbe. Valóban a hatalmas méretű sasmadár /nyilván: saskeselyű/ a levegőég jó ismerője volt, amely sötét viharfelhőként ereszkedett a földre alá, hogy zsákmányát megragadva ismét magasba emelkedjen. /A keselyű általam kielemezett neve: **kes - ille - hu** = sertést felemelő /—madár/.

Tehát amint mondtuk az oroszán — fejű sas, — a levegő királya: — **En - lil istent** — a levegő ég urát — szimbolizálta és vele azonosult. Amde En-lil istennek — a sumir vallási terminológiában **más neve** is volt. Ennek további mondaniva'óm szempontjából kiemelkedő fontossága van. Ez a név a "**Gal - Mah**", jelentése: "**Nagy Magasztos**" /vagy fenséges/ avagy Su - Mah = Kegyes Magasztos.

Jelentős továbbá az a körülmény is, amire Leonard Woolley — Ur város feltárója, angol régész hívja fel a figyelmet. A főpapnő /emes/ aki rendszerint a **király lánya** volt, naponként — körmentben vitte fel - minden este — az Istenség szobrát a "zigguratu" tetején lévő **szentélybe**. Itt volt a főpapnő szálláshelye is.

A sumirok hite szerint — az istenek időközönként — leszállnak a **földre**. Meglátogatják földi szentélyüket is, hol mint mondtuk-a főpapnő szálláshelye volt. A földre szállt isten és a főpapnő **gyermeket nemzettek**. Így tették elfogadhatóvá a sumir papok — a jövődöbéli királyok isteni nemzését illetve **égi származását**.

Ilyen istentől nemzett gyermeket — természetesen —

valóságos és legitim királyként ismerték el. Az efajta ősi hagyományok szívósan tartják magukat és **évezredek**en át **tovább élnek**. Ezt kívánom egyébként jelen tanu'mányommal meggyőzően bizonyítani.

Ezek előrebocsátása után vizsgáljuk meg, hogy vajon van-e — kimutatható összefüggés — a fent vázolt **sumir mitológiai hagyományok** és Magyarország első fejedelmének: **Almusnak születési legendája között?** — Igen - van!
Am lássuk ezt közelebbről!

Anonymus /P. magister/ "**Gesta Hungarorum**" című 1200 körül írt krónikája, amely kétségtelenül **korábbi krónikák alapján** készült — nemcsak becses nyelvemlékünk, hanem homályba vésző őstörténetünknek is — egyik leértékesebb forrása!

Anonymus — e latin nyelven írt — krónikájában a régebbi krónikákat felhasználva — **Almusnak** /Primus dux Hungariae/ származását, valamint születésének legendáját — a következőképpen adja elő:

3 § 3a 1

"Anno dominice incarnationis D.CCC.XVIII. "**Ugek**" sicut supra diximus — longo post tempore de genere "**Magog**" regis — erat quidam nobilissimus dux Scitiae. Qui duxit sebe uxorem "in Dentumoger" filiam "**Eune du beli anni** ducis — nomine: "**Emesu**". De qua genuit filium, qui agnominatus est: "**Almus**". — Sed ab eventu divino est nominatus: **Almus**, quia matris eius — pregnantis per sompnium - apparuit divina visio, in forma **asturis** que quasi veniens eam gravidavit."

Ennek szabad fordítása — magyar nyelven-a következő:

"Az Ur születésének 819. évében, mint fentebb mondtuk — hosszú idő után, a **Magóg** király nemzetségéből származó, **Ügek** volt ekkor Skithia — legelőkelőbb fejedelme. Ki **Dentumoger**-ben feleségül vette — **Eunedubéliani** fejedelm leányát — névszerint: **Emesét**.

Ettől fiugyermeke született, akit **Almus**-nak neveztek. Az **Almus** elnevezés — csodás /divino/ esemény következtében történt. Anyja elé ugyanis — az álomtól elnyomva /mély álmában/ — egy csodálatos /divino/ látomás tárult — és pedig egy "**s a s**" alakjában, amely őt — mintegy menetközben /veniens/ **teherbe ejtette**."

Teljesen világos tehát, hogy az elől ismertetett sumir mitológiai **hagyományok** és **Álmos** fejedelmünknek —

Anonymus krónikájában leírt — **születési legendája** között, — igen szoros összefüggés van! Ezek az ősi sumir hagyományok — a krónika adatai szerint még 819. évben tehát évezredek multán is — **tovább éltek** és elevenen hatottak, mert:

1./ **Emese** neve azonos — a sumir főpapnő **Emes** nevével — vagyis **Álmos** anyja: **főpapnő** volt s neve **Emes** ily egyházi /va lási/ funkciót töltött be.

2./ **Emese főpapnő** épugy, mint az ókori sumiroknál, — **uralkodó** — közelebbről Eunedubéliani fejedelem — **leánya** volt.

3./ Gyermejét, — a későbbi **Álmos** fejedelmet, az ősi sumir hagyományokkal összhangban, **Enlil**, — a sumir nemzeti isten — vagy másnéven: **Gal - Mah** = Nagy Magasztos — **nemzette**, és pedig **sas** formájában, mert hisz a hatalmas sasmadár **Enlil** isten szimbóluma. Erre azért volt szükség, hogy a papság és a nép **később** a gyermeket, mint isteni származást **legitim** uralkodójának ismerje el.

4./ Ez az **isteni származás** a sumiroknál — mindenek felett — fontos volt, mert az ősi hit szerint a **“királyság az Égből száll a á.”** Epp’ ezért ez az **égi = isteni/** eredet — a **névben** is kifejezésre jutott. **“Álmos”** nevének sumir ősalakja:

Gal - Mah - us = “Nagy Magasztos” gyermeke/: **us** = vér, **gyermek**, ivadék /J. Halévy szerint is./

Itt azonban tudni kell, azt a sumir nyelvi sajátosságot, hogy a szókezdő és szóvégi **“g”** mássalhangzó, **“h”** utján gyakran **lekopik**. Továbbá: hogy a **“gal”** alakpárja: **“gul”**, a **“Mah”** alakpárja pedig **“Muh”** — lekopással: **Ma** vagy **Mu**.

A név alakulása: **Gal - mah - us** — **Gal - mu - us** — **Hal - mu - us** — **Ál - mu - us** — **Ál - mus** — **Álmos**. Ez utóbbi ma is használatos név; viszont a **Hal-mu-us** = **Halmos** — fejlődési formában — mint **családi név** — ma is él!

(Megjegyzem, Anonymus erre vonatkozó **szóeredeztetése**, — akár egyéni megfejtés, akár **népetimológia**, — nem szerencsés és nem fogadható el, mert pusztán a szó “összecsengésén” alapszik.)

Kitűnik ez — a további bizonyítékainkból is! A Tihanyi Apátság Alapítólevele /1055/ — egyik legbecsesebb nyelvemlékünk. E nyelvemlék latinnyelvű szövegébe beágyazott **“magyar szórványokban”** szerepel a **“Holmodi”** név is. Ennek sumir prototipusa: **Gul - muh - di** vagy **Gal-mah-du**.

Ennek is a jelentés: **Nagy Magasztos gyermeke**. A **“du”** vagy **“di”** ugyancsak gyermeket jelent.

Mai nyelvállapotunkhoz képest, a **Holmodi** nevet — **nyelvjárási különfejlődésnek** tekinthetnénk, ámde F. Delitsch /német/ asszirológus szerint, a sumir nyelvben nem az **“a”** hanem az **“u”** az **alaphangzó** — így a sumirban — nem a **Gal - mah - di**, hanem a **Gul - muh - di** az **ősibb**, s a **Holmodi** ez utóbbi fejleménye!

De vajon ki ez a **“Holmodi”**?

Erre feleletet ad a következő **“magyar szórvány”**.

Gnir uu ege: Holmodia

Sumirul: **ge - ni - ir wu /mu/ igi: Gul - muh - di - a**

Analízis: **ge /ige -ből/ = egy, első**
ni - ir /nim - gir összevonása/ = fejedelem, főpap
mu - wu = övé, de ez a szó: nevezettet, /kiválasztottat/ is jelent.
igi — ege = úr, uralkodó;

Je’entése: **Első fejedelem** — **ura /vagy nevezett úr/:** /Holmodi/ Anonymus ezt így mondja: **Primus dux Hungariae: /Almus/**

Különösebb szellemi erő kifejtés nékül megállapíthatjuk, hogy **Holmodi** /Gul - muh - di/ név azonos **Almus** /Gal - muh - us/ nevével, csak persze más-más kifejezési formában. /V. ö. Almádi község nevével is!/
Lényeges itt az, hogy **mind a két** — nyugodtan mondhatjuk történeti — forrás, **Álmost: első fejedelemnek** nevezi.

Nem fér kétség ahhoz, hogy **Álmos** fejedelmünk neve — mindkét formában — jó **sumir név**. Ugyancsak jó **sumir nevek** — az **Álmos** családjához tartozó s Anonymus által foglalt — **neveket** — a párisi orientalista kongresszusra /1973/ felsorolt **fejedelmi személyek** nevei is.

Ezeket az Anonymus /és **nem Kézai!!**/ krónikájában készült cca. 50 oldalas tanulmányomban — egyéb nyelvemlékeink /Tihanyi Apátság Alapítólevelének “magyar szórványai”, I. Andráskori ima/ fontosabb **szövegrészeivel** együtt már **analizáltam**.

Minthogy ez a tanulmányom a buenos airesi “Salvador” Egyetem kiadásában — egyéb kongresszusi anyaggal együtt — csak **angol nyelven** jelent meg /F. J. Badiny: “The Sumirian Wonder, 1974./ csak az **eredményt** iktatom ide:

1./ **Eunedubéli ani /dux/.**

Ez sumirul: **Ene - du - bi - eli - an - ni**

Jelentése: **Uralkodó: az ég urának gyermeke.**

2./ **Ugek** — /nobilissimus dux/

Sumirul: **Ug - ege = a nép /nemzetség/ ura** — vagyis